

Edmund Husserl ja fenomenologian idea

Edmund Husserl,
Fenomenologian idea: viisi luentoa.
Helsinki: Lokikirjat, 1995. 132 s.

Fenomenologia on eräs tämän vuosisadan merkittävimmistä filosofisista suuntauksista. Viime vuosina sitä on harrastettu Suomessakin, vaikka manner-Euroopassa sen kulta-aika onkin jo ohi. Suomi seuraa kiinnostuksessa anglosaksista perinnettä, jossa fenomenologia, eksistentiaalisuus, hermeneutiikka ja mannermainen ajattelu ovat saaneet viime vuosikymmeninä yhä tukevampaa jalansijaa analyttis-pragmaattisen filosofian ohessa.

Fenomenologiaa on kritisoitu monelta eri suunnalta. Analyttinen filosofia on moittinut fenomenologiaa "raittiuuden" ja selkeyden puutteesta, filosofian tulee olla selvillä metodistaan. Marxilais-kriittinen teoria arvostelee fenomenologiaa ja hermeneutiikkaa perinteen ja (taiteellisen) elämyksen painottamisesta, poliittisten intressien ja rakenteiden unohtamisesta. Dekonstruktio-, post- ja nomadifilosofit taas kritisoivat fenomenologiaa elämyksien totaliteeteista ja dogmaattisesta ihminen-maailma-suhteen hyväksymisestä filosofian perustaksi. Tästä huolimatta fenomenologialla on ollut usein olennainen merkitys sitä kritisoivien suuntausten kehityksessä.

Fenomenologia Suomessa: suppea oppimäärä

Nykyfilosofian historiallinen itseyttäminen voi siis tapahtua myös fenomenologian kautta. Nyt tähän on mahdollisuus suomeksikin. Lähes samanaikaisesti, ja osittain samalla kääntäjäjoukolla, julkaistiin viime vuonna Edmund Husserlin (1858-1938) *Fenomenologian idea* ja Martin Heideggerin (1889-1976) *Taideteoksen alkuperä*. Nämä kaksi teosta piirtävät fenomenologian kehityskaaren alun ja lopun: ankaran tieteen ihanteesta taiteen esimerkkiin "oikeasta" olemisen tavasta. Kaaresta jää puuttumaan vain keskikohta, fenomenologialle keskeinen *elämän* käsite (maailmassa

oleminen (*in-der-Welt-Sein*, elämismaailma (*Lebenswelt*)).

Ensimmäinen fenomenologian aalto kantautui Suomeen 1920-luvulla, jolloin fenomenologiaa toivat esille mm. Erik Ahlman ja Eino Krohn. Toinen aalto kehittyi edeltävästä 40-60-luvulta lähtien. Tällöin fenomenologiaa kehittivät edelleen filosofiassa Sven Krohn, psykiatriassa Lauri Rauhala ja Martti Siirala. 70-luvulla Matti Juntunen tutki Husserlia ja Heideggeria, vaikka fenomenologia ei parasta kohtelua silloin akateemiselle tutkijalle tarjonnutkaan. Siitä huolimatta, että mantereella fenomenologiaa oli harrastettu jo kauan, ei Suomessa akateeminen filosofia tuntenut sitä omakseen. Varsinaista filosofista johdatusta fenomenologiaan ei ole suomeksi kirjoitettu, mutta erillisiä monografioita on kyllä ilmestynyt: esimerkiksi Matti Juntusen *Edmund Husserlin filosofia* (Gaudeamus 1986) ja Markku Satulehdon *Elämismaailma tieteiden perustana* (FITTY 1992).

Fenomenologia onkin ollut ja on kenties vieläkin kirosana tieteellisesti orientoituneen filosofin suussa. Tämä johtuu fenomenologian perustavasta projektista, pyrkimyksestä löytää filosofialle oma alue tieteellisen tutkimuksen ulottumattomista. Fenomenologia eroaa normaalitieteistä, sen tulee olla tässä mielessä ankara, muista tieteistä riippumaton tiede. 80-luvulla Esa Saarinen hämmensi akateemista filosofiaa kirjallaan Sartresta (*Sartre: Pelon, inhon ja valinnan filosofia* 1982). Saarinen ei kuitenkaan suunnannut kirjaansa ensisijassa akateemiselle yleisölle, vaan yleiseen kulttuurikeskusteluun. Nykyään kenties tunnetuin fenomenologian tutkija Suomessa, Juha Varto, yritti viedä fenomenologiaa eteenpäin akateemisen maailman sisäpuolella. 80-luvun lopusta lähtien hän on varsin omaperäisellä tavalla yrittänyt työstää fenomenologiaa Heideggerista "jonnekin muualle". Muiden fenomenologiasta ponnistavien tutkimustensa ohella Varto on julkaissut aiheesta *Fenomenologisen tieteen kritiikki* (FITTY 1992) ja *Tästä jonnekin muualle* (FITTY 1993).

Fenomenologian tutkimus kehittyi julkaistujen opin-
näytteiden myötä vuosikymmenen taitteessa: Risto Niemi-Pynttäri Heideggerin luontokäsitystä valottava *Luonto-fraasin radikalisoituminen Martin Heideggerin filosofiassa*, Reijo Kupiainen Heidegger-tutkimus *Ajattelemisen anarkia*, Vesa Jaaksin ihmisen luntosuhteen uudelleen pohdinta (*Kriisi luontosuhteessa*), Mika Saranpään Platon-tutkimus *Paradoksien kartta* ja Aki Huhtisen tutkimukset fenomenologian ja psykoanalyysin suhteesta (Dasein-analyysi). Kupiainen ja Jaaksi ovat lisäksi suomentaneet Heideggeria. Jaaksin suomennos *Tekniikka ja paluu* ilmestyi n&n 2/1994, Kupiainen on suomentanut Heideggerin myöhäisemmän kirjoituksen *Silleen jättäminen*, joka innoitti myös radioteatterin sen esittämiseen. Kupiainen kääntää par'aikaa Heideggerin pääteosta *Sein und Zeit*. Husserlia on tutkittu tieteen filosofian ja tietoteorian (Aulis Laukkanen), kartesiolaisten subjektin (Markku Paasonen) ja politiikan näkökulmasta (Jarmo Rinne). Lisäksi mm. Panu Turunen väitöskirjassaan ja Juha Himanka jatko-opinnoissaan ovat tutkineet Husserlia nykyfilosofian näkökulmasta. Tällä hetkellä suomalaisessa keskustelussa mielenkiintoisinta antia on kuitenkin Sara Heinämaan väitöskirja *Ele, tyyli ja sukupuoli*, jossa Heinämaa hahmottaa fenomenologian kautta uutta tapaa ylitt-

tää sex/gender erottelu. Husserlissa Heinämaata kiinnostaa erityisesti fenomenologian “metodi”, reduktio, ja sen liittäminen Husserlin myöhäisfilosofian perustavaan käsitteeseen *elämismaailma*.

Fenomenologian ideat eivät ole kiinnostaneet Suomessa “virallista” filosofiaa ennen kuin viimeisen kymmenen vuoden aikana. Omalla tavallaan poikkeus on Seppo Sajaman *A Historical Introduction to Phenomenology*. Kun analyttinen filosofia on laajentanut käsitystään filosofiasta ja sen ongelmista, ovat myös akateemiset filosofit laajemmin alkaneet kiinnostua fenomenologiasta. Tästä esimerkkinä vaikkapa Jaakko Hintikan kiinnostus fenomenologiaan, Martin Kuschin kielifilosofiset tutkimukset, Leila Haaparannan tutkimukset logiikan (Frege) ja Husserlin parissa, Albert S. Kivisen toimittama “sormiharjoitukset” ja tutkimusprojekti Akatemian tutkijakoulussa. Fenomenologia näyttääkin tarjoavan analyttisen ajattelutavan hegemoniassa hedelmällisen vastustuksen, jonka kautta voidaan laajentaa filosofian piiriä. Fenomenologia on pääsemässä siis irti kirouksestaan?

Fenomenologian idea -suomennos

Fenomenologian suomentamisen pioneerina voidaan pitää myös Hannu Siveniusta, joka on kummankin viime vuonna julkaistujen *Fenomenologian idea* ja *Taideteoksen alkuperä* takana. Hänen uutteran työnsä mannermaisen ajattelun parissa on nostanut esille fenomenologian alun ja lopun. Työryhmä Juha Himanka, Janita Hämäläinen, Hannu Sivenius on suomentanut *Fenomenologian idean*. Suomentamisen kohteen valinta, *Die Idee der Phänomenologie*, oli tässä mielessä oiva. Kuinka muuten johdatus fenomenologiaan tapahtuisikaan kuin itsensä Husserlin omien fenomenologian ideaa etsivien luentojen pohjalta. *Fenomenologian idea* koostuu viidestä Göttingenissä huhti-toukokuussa 1907 pidetystä luennoista sekä muutamista Husserlin myöhemmin tekemistä muutosehdotuksista ja lisäyksistä.

Kääntäjät ovat liittäneet avuksi esipuheen (Johdatus reduktioon) ja johdannon (Tie reduktioon immanessi-transsendenssi-ongelman kautta), mutta siirtäneet Husserlin oman johdannon kirjan loppuun. Suomentajien esipuhe ja johdanto ovat ilmeisesti heidän yhteistä kontribuutiotaan, vaikka kirjoittajan/kirjoittajien nimeä ei ilmoiteta. Kirjan loppuun on liitetty myös olennaisten termien osalta käännöslista saksasuomi ja suomi-saksa, kuten huolelliseen käännökseen kuuluukin. Fenomenologia kun on kuuluisa varsinkin Heideggerin kohdalla uusien käsitteiden luomisesta, “sanamagiasta”.

Husserl ei kuitenkaan tätä pahemmin harrastanut. Suomen kielin filo-

sofinen sanasto on ollut pitkään kehittymätöntä, se on osittain jäänyt käsitteistöltään vuosisadan alkupuolelle. Tämä on usein ollutkin ongelma kääntäjille. Ongelma on tosin korjaantumassa nyt, kun filosofista kirjallisuutta julkaistaan ja suomennetaan enemmän kuin koskaan. Samalla filosofinen sanasto kehittyy ja uusiutuu. *Fenomenologian ideassa* neologismien myötä syntyneitä sanoja ovat esim. ajankohtaistettu (*aktuell*), annettuus (*Gebenheit*), ilmentymä (*Erscheinung*), näkemä (*Anschauung*), nykyistä (*vergegenwärtigen*). Käännöksessä on pyritty hyvään ja ymmärrettävään kieleen, missä on onnistuttukin.

Filosofi Edmund Husserl ja filosofin pyrkimys

Husserl nähdään fenomenologian ulkopuolelta katsottuna äärimmäisen vaikeana ajattelijana. Hänellä tuntuu olevan niin paljon ideoita fenomenologiasta, että lukija voi mennä sekaisin. Tämän sekavuuden välttämiseksi voidaan puhua monesta Husserlistä, kuten Leila Haaparanta tekee: “Husserl, joka ennakoiki eksistentialismia, Husserl, joka oli huolestunut antihumanismin noususta, Husserl, joka kehitti Brentanon intentionaalisten aktien teoriaa ja rikastutti sitä Fregen kielifilosofista erottelua muistuttavalla erottelulla, Husserl, joka tutki logiikan filosofisia perusteita, ja Husserl, joka kehitti humanistisille ja yhteiskuntieteilte luonnontieteiden metodista poikkeavan tutkimusmetodin.” (*tiede&edistys* 3/89)

Husserlin filosofista pyrkimystä kuvataankin tavanomaisesti seuraavasti. Husserl aloitti aritmetiikan filosofisella tutkimuksella. Tässä tutkimuksessa hän hyödynsi opettajansa Franz Brentanon käsitystä ihmismielen psyykkisten aktien intentionaalisuudesta. Tämä tarkoittaa sitä, että kaikki tietoisuuden aktit suuntautuvat aina johonkin, vaikka tämä jokin ei olisikaan olemassa. Husserlia kritisoitiin kuitenkin siitä, että hän otti liian psykologistisen linjan. Kritisoijana oli Frege, joka nosti esiin logiikan riippumattomuuden psyykkisistä akteista ja elämyksistä. Elämyksen ja loogisen “synteesinä” Husserl pitääkin tietoisuutemme *kohdetta* (*Gegenstand*), joka ei ole elämysakti eikä pelkkä looginen suhde. Näin psykologinen elämys (tietuelämys, *hyle*), looginen merkitys (formaalit suhteet, myöhemmässä filosofiassa *noesis*) ja ontologia (kohde, *noema*) muodostavat korrelaation, jonka purkamisen avulla voidaan tutkia filosofisesti tiedon mahdollisuutta. Husserlin filosofia alkaa siis tietoteoriasta, jonka keskeisenä kysymyksenä on, kuinka filosofi voi “kohdata” tiedon (*Erkenntnis*)? Tämä on kysymys tietämisen rajoista, jonka kautta (transsendentaali) subjektiviteetti nousee filosofisen kysymisen keskiöön.

Filosofit ja ikkuna

Klassisen filosofian pohjalta fenomenologiaa voi verrata perustellusti myös Descartesiin, sillä Husserlille kartesiolainen epäily tarjosi uuden filosofian lähtökohdan. Lauri Mehtonen on kuvannut kartesiolaista epäilyä osuvasti eräällä Descartes-sitaatilla. Hänen esimerkkinsä kartesiolaisesta metodista on Descartes tarkkailemassa ikkunan takaista

maailmaa. Descartes istuu huoneessaan ikkunan edessä ja katselee vilkkaalle amsterdamilaiselle kadulle, jossa kävelee ihmisiä. Descartes kuvaa näkemistään:

“Vilkaistessani sattumalta ulos ikkunasta ja nähdessäni kadulla ohi kulkevia ihmisiä voinko sanoa todella näkeväni ihmisiä aivan samoin kuin nyt näen (...) hattuja ja viittoja, joiden peitossa voisi olla vain joustimien varassa liikkuvia taitavasti sommiteltuja koneita?”¹

Descartes kysyy, että mitä todella voimme varmasti *nähdä* näistä ihmisistä (kysymys on tietämisestä, aivan samoin kuin Husserlilla “tiedostamisesta”, *Erkenntnis*). Cartesiuksemme toteaa, että emme voi tietää niistä mitään muuta kuin ominaisuuksia ja lainomaisuuksia, “hattuja ja viittoja”.

Husserlille Descartesin metodi ja epäily toimivat esimerkeinä filosofian tehtävästä. “Aina kun on tietty epäily, on epäilyksettömän varmaa, että minä epäilen. Sama pätee jokaiseen cogitatioon.”² Husserl kuitenkin kehittää kartesiolaista epäilyä eteen päin ymmärtäen tämän ilmiön filosofian perustaksi. Voin olla varma vain siitä, että tietty *näkemisen* ilmiö on olemassa. Kysymys on *absoluuttisesti annetun* tietoteoreettisesta reflektiosta, joka erottaa fenomenologian muista tieteistä ja ajattelutavoista. Descartesin ajattelua Husserl kutsuisi *luonnolliseksi* ajatteluksi. Luonnollisella Husserl ei kuitenkaan tarkoita arkikäsityksiämme, vaan tieteellistä tapaa olettaa maailma oleviksi ja unohtaa ne tietämisen ilmiöt ja prosessit, jotka tekevät asiasta olevia.

Olettakaamme, että Husserl on samassa tilanteessa kuin Descartes. Hän istuu huoneessa ikkunan takana ja katselee kadulla kulkevia ihmisiä. Tässä tilanteessa filosofin aktuaalinen uloskatseleminen muuttuu filosofiseksi *näkemiseksi* (*Anschauung*). Ihmiset ikkunan tuolla puolen ovat reaali maailman *objekteja*; objekteihin kohdistettu huomio ilmenee *kohteena* (*Gegenstand*) tietoisuudessamme. Tietoisuus on filosofin huone (jossa kaikki asiat, tiedot ovat jo *annettuja* (*gegeben*) tietoisuudellemme). Filosofin yrittää tavoittaa *näkemisen* avulla *olemuksia*, fenomenologia on *olemuksen näkemistä*. Husserlin mukaan luonnollinen ajattelu (eli normaalitieteet) kohtelee asioita jo valmiiksi käsitettyinä (annettuina) objekteina, olevina, ja kalkyloi niiden laeilla, joita jo valmiiksi käsitetyt objektit omaavat oman “olemuksensa” mukaan. Tällöin unohdetaan niin ne prosessit, jotka tekevät tietämisestä tietoa kuin itse tietoisuutemme kohteet, nuo ilmiöt itse. Fenomenologian tehtävä onkin tutkia juuri niitä. Tätä Husserl kuvaa ilmiön (fenomeeni) käsitteen kaksinaisuudella. Ilmiö sisältää sekä ilmenevän (se mikä ilmenee, olemus) että ilmenemisen (prosessin).

Fenomenologia on *reflektiota*, itseymmärrystä. Me emme voi *tiedollamme* suoraan tavoittaa ikkunan takana olevia objekteja, koska olemme jo aina huoneessamme (meille on annettuna kokemuksia, käsitteitä, sanoja, akteja, prosesseja jne.). Tiedon näkökulmasta olemme kuitenkin kuin Leibnizin ikkunattomat monadit. Mikään tieto ei tule suoraan huoneeseemme, tietoisuuteemme. Kuitenkin huoneessamme

on tuo ikkuna, jonka läpi katselemme objekteja. Missä vaiheessa katseleminen muuttuu filosofiseksi näkemiseksi, tietämiseksi? Mikä on meille nyt aivan varmaa, epäilyksettöntä? Husserl: vain se että meillä on huoneessamme nuo *kohteet*. Joudumme siis sulkemaan tietomme ulkopuolelle ikkunan takana olevat *objektit*. Tämän lisäksi meidän on suljettava ulkopuolelle kaikki muut asiat, jotka koskevat ikkunan takaista maailmaa ja sen *luonnollista* tieteellistä tutkimusta. Tätä kaikkea Husserl kutsuu *transsendentiksi* ja siitä irti pääsemistä *reduktioksi*. Reduktiossa pidättäydytään arvostelematta objektien olemassaoloa. Sen sijaan kaikki, mitä meillä on huoneessamme tietoisuutemme *kohteina*, on meille *immanenssia*.

Jotta *kohteet* voisivat olla ankaran varmasti jotakin perustavaa, eikä meille ennalta annettua, on meidän pitäydettävä ainoastaan siinä, jonka olemme jo saaneet huoneeseemme. Se, mitä näemme aktuaalisesti, koostuu paljolti transsendentaalisista oletuksista, jotka ovat tieteiden ja tottumusten perustana. Husserl kutsuu *annetuksi* näitä oletuksia, jotka on annettu meille kokemusten tai tieteiden kautta. Fenomenologian on kuitenkin perustuttava sille, mikä meillä on filosofisessa huoneessamme ilmiönä, kohteena tietoisuudellemme, jotta voisimme tarkastella sitä puhtaana ilmiönä. Husserlin sanoin sen on oltava meille *itseannettua*, voimme olla täysin varmoja ainoastaan siitä, että meillä on tuo kohde tässä ja nyt siitä huolimatta, onko sitä olemassa ikkunan takana. Tästä syystä meidän tiedostamisemme ei suuntaudukaan ikkunan takana oleviin objekteihin vaan aina kohteisiin, jotka ovat filosofisessa huoneessamme.

Vallilan virta

Yrittäkäämme ajatella fenomenologisesti Husserlin mallin mukaan. Olettakaamme, että minä, kirjoittaja-minä, istun nyt huoneessani ja katselen Vallilan läpi virtaavaa liikennettä. Tuossa virrassa ei ole mitään järkeä, ajattelen. Erinäköisiä ja erivärisiä autoja kaahaa eri suuntiin päästäen perästään harmaata pakokaasua. Sitten bussipysäkillä kävelee nainen kesävaatteessaan kuten Rollareiden biisissä. Mitä tekisi nyt Descartes? Hän epäilisi lakonisesti, että tokkopa tuo nyt on nainen, ehkäpä sillä on vain lyhyt kesämekko, korkokengät, käsilaukku, korvakorut, meikatut silmät, permanentti, huulipunaa ja pitkät kynnet, mutta sisällä voisi olla yhtä hyvin mekaaninen kone, transu tai gender-blenderi. Se vain näyttää naiselta. Mitä tekee fenomenologi-minä. Katson tuota aktuaalista objektia ja totean, että bussi tulee ja vie naisen mukanaan.

Descartesin mietiskely loppuisi ominaisuuksien ja lainmukaisuuksien toteamiseen, mutta minä fenomenologi jatkan, vaikka bussi poistui katseen vangingine objekteineen. Naisen poissaolosta huolimatta minulla on edelleen tuo kohde (tuo nainen ja naiseus ylipäättään) tarkasteluni kohteena. Minä voin pohtia asiaa kahdella tavalla. Ajattelen tiedostukseni kohteen *olemusta*, kohteen naismaisuuutta tai naiseutta. Huomaan että nainen vastaa sitä kuvaa, joka minulla on Rollareiden *Paint it black*-biisistä, se muistuttaa Martini-mainoksen minihameista naista, Voguen kansikuvatyön paksua huulipunaa jne. Huomaan että nämä mielteet

muodostavat rakenteita ja hierarkioita, jotka pyörivät tiettyjen *olemusten* ympärillä. Huomaan, että näitä olemuksia yhdistävät ja erottavat erinäiset piirteet. Toisaalta pohdin itsereflektiivisesti näitä tietoisuuteni prosesseja, jotka tekevät tuosta nais-kohteesta sen olemuksen, johon se näyttää viittaavan. Ja pohtiessani näitä prosesseja, mieleeni palautuu ajatus ikkunan tuolla puolella olevasta maailmasta, transsendentista. Vaikka en suoraa kohtaakaan ikkunan ulkopuolista maailmaa, on minulla jokin suhde siihen.

Reduktion reduktio

Fenomenologian ideassa Husserl ei tematisoi transsendentaalista subjektiviteettia, sitä yleistä mikä on minunkin elämysaktien takana, ikkunan tuolla puolen. Tietoisuuteni prosessit ja olemukset eivät tule tyhjistä, mutta niitä ei voi perustella myöskään tieteen kautta. Prosessit ja aktit ovat läsnä *luonnollisessa* ajattelussakin, koska tietoisuuden akteja ja elämyksiä on tieteilijöilläkin. Husserlin filosofia suuntautuukin, mitä pidemmälle siinä mennään, transsendentaalisen subjektiviteetin kautta kohti elämismaailmaa (*Lebenswelt*) — sitä mikä on ikkunan takana.

Tästä syystä tuntuukin kummalliselta, että suomentajat ovat ottaneet reduktion lähtökohdaksi esipuheessa (Johdatus reduktioon) ja johdannossa (Tie reduktioon immanessi-transsendenssi-ongelman kautta). Tätä voi perustellusti kysyä, koska esipuheen ja johdannon filosofinen intressi ei tunnu kohtaavan itse suomennettua teosta. Tällä en tarkoita, että esipuhe ja johdanto eivät olisi hyvin ja perustellusti kirjoitettuja. Itse asiassa ne tarjoavat varsin perusteellisen johdatuksen Husserlin filosofiaan ja fenomenologiaan yleensä, mutta eivät kaikin puolin itse suomennokseen.

Suomentajat toteavat, että fenomenologinen liike on ulkopuoliselle epäselvä ja sen keskeinen sisältö vaikuttaa ”epämääräiseltä”, mutta liikettä yhdistävänä piirteenä on pyrkimys ”tuoreeseen ja elävään” filosofiaan ja aloittaminen asioista ja ongelmista pois käsitteiden suhteiden analysoinnista³. Husserlin itsensä pyrkimys oli ankaraan tieteseen, irti toisiinsa yhteydettömien filosofisten teosten vyörystä, ristiriitaisuuksista, siitä että filosofioita on yhtä paljon kuin on filosofeja. Ankarana tieteen tavoitteena on ”kattava ennakkoletukseton ykseys”⁴. Suomentajat eivät kuitenkaan painota riittävästi Husserlin perustavia pyrkimyksiä ja muotoiluja, jotka suuntautuvat ”tuoretta ja elävää” filosofiaa kohti. Tällä tarkoitan erityisesti filosofian ja tieteen välisen suhteen pohittamista uudelleen, mikä on keskeisessä asemassa *Fenomenologian ideassa*. Sen sijaan suomentajat tekevät tilaa reduktion uudelleen rakentamiselle, ”reduktio-opille”.

Fenomenologisen tieteen ideaalia ei tavoiteta luonnollis-

ten tieteiden objektiviteetin kautta vaan subjektiviteetista, jota Husserl tematisoi alustavasti *Fenomenologian ideassa*. Tätä huolimatta suomentajat ovat nostaneet keskeiseksi intressiksi reduktiot, jotka eivät selkene tämän teoksen avulla. Reduktion mielenkiintoisuutta he perustelevat Husserlin koko filosofian ja myöhempien kirjoitusten perusteella, mutta eivät tämän teoksen kautta. Kyseessä on ”fenomenologian vaikein asia” ja ”tärkeintä” mitä Husserl sai aikaan. Valinnastaan huolimatta suomentajat jättävät erittelemättä mitä reduktioilla tarkoitavat ja jättävät ne ”Husserlin itsensä” selvitettäväksi, vaikka *Fenomenologian ideassa* reduktio näyttää mielestäni toimivan korkeintaan operationaalisenä välineenä suhteessa fenomenologian varsinaiseen tehtävään. Husserlin mukaan tehtävä, joka ei välittömästi edellytä reduktiota, on kaksinainen, kriittinen ja positiivinen:

1. Fenomenologisen tietoteorian tehtävä on kriittinen. Tämä tarkoittaa luonnollisessa ajattelussa olevien ”tiedon, sen merkityksen ja objektin” suhteen kieroutumien tutkimista.

2. Fenomenologisen tietoteorian positiivinen tehtävä on tutkia tiedostuksen, sen merkityksen ja tiedostusobjektin korrelaation ongelmaa. Tähän kuuluu se, että ”nostetaan esiin tiedostettavan kohteen eli siis ylipäänsä kohteen mieli, joka sille on määräytynyt tiedostuksen ja tiedostuskohteen korrelaation kautta *a priori* (so. olemuksen mukaan).”⁵

Reduktioissa kääntäjien mukaan ”päädytään kuitenkin helposti aina vain syvemmälle käsitteiden analyysiin, ja reduktio, jonka pitäisi tuottaa ykseys, jääkin erottelun alaiseksi”. Ja lisäävät vielä, että ”Husserl itse ei ole kovin tarkka käsitteiden erotteluissaan”⁶. Tästä syystä Husserlin yleisempien motivaatioiden esittely ja korostaminen olisi ollut lukijaystävällisempää. Husserlin filosofia kun on vaikuttanut suomennoksen takakannessakin esiintyviin Heideggeriin, Sartreen, Merleau-Pontyyn, Levinasiin, Derridaan ja Kristevaan. Heille Husserlin filosofian ”metodi” oli monipuolisempi ja hedelmällisempi kuin teknisenä apukäsitteenä toimiva reduktio.

Viitteet

1. Lauri Mehtonen, Aistisuus ja uuden ajan filosofia, *Pohdin* 7, FITTY31, s. 12.
2. *Fenomenologian idea*, s. 46.
3. *Fenomenologian idea*, s. 9-10.
4. *Fenomenologian idea*, s. 12-13.
5. *Fenomenologian idea*, s. 39-40.
6. *Fenomenologian idea*, s. 22.